

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNİVERSİTETİ**

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra edən
dos.Z.I.Məmmədov



07 yanvar 2026-cı il

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: Şərabçılıq 6006043

Fakultə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər

I Fənn haqqında ümumi məlumat:

Fənnin adı: Mülki Müdafiə, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 22.07.2014-cü il tarixli 837 sayılı əmri ilə qrif verilmişdir.

Gəncə 2014

Kodu: İPF B-23

Tədris ili: 2025-2026

Semestr I

Tədris yükü (saat) : Audotoriya saati: 10 saat (5 saat müəhazirə, 5saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

AKTS üzrə kredit: 3

Auditoriya N:

II Müəllim haqqında məlumat

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı: t.ü.f.d. dosent İsmayılov Sədi Qurban oğlu

E-mail ünvanı : ismailov.sedi@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Füzuli küç. 170-a

III Əsas ədəbiyyat:

- H.N.Ocaqov Mülki müdafiə"
- "Mülki müdafiə Dərslik"

Əlavə ədəbiyyat

3.F.Manafov "Həyat fəaliyyəti təhlükəsizliyi"

IV Perekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Mülki Müdafiə fənnin tədrisinin insanların təhlükəsizliyinin sağlamlığın təminatında rolu böyükdür. Sülh və müharibə dövrlərinin fəvqəladə hallarda, təbii fəlakət, istehsal qəzaları nəticəsində yaranmış zədələnmə ocaqlarında xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və keçirilməsinin əsasları, əhalinin müəhazirəsinin, habelə xalq təsəruəfatının obyektlərinin

işinin sabitliyinin yüksəldilməsi üsullarının tələbələrə öyrədilməsidir

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatlarının ümumi sayı normativ sərhlərdə (əsasnamələrdə) müəyyən olunmuş həddən yuxarı (20%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemdə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminara görə, 30 bal kollokvium nəticələrinə görə.

İmtahan biletində bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

10 bal- Tələbə keçirilmiş materialları dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

9 bal- tələbə keçirilmiş materialları tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunu məntiqi tam açır.

8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir

7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür lakin, nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.

6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

5 bal- tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var lakin fikrini əsaslandırma bilmir.

1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal- Cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı bal 17 baldan az olmamalıdır. Əks halda tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Smestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə :

A) 91-100 bal – Əla

B) 81-90 bal- çox yaxşı

C) 71-80 bal-yaxşı

Ç) 61- 70 bal-kafi

E) 51-60 bal qənaətbəxş,

F) 51 baldan aşağı qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu plan: Mühazirə -5 saat, Seminar – 5 saat. Cəmi-10

N	Mövzular, görülən tədbirlər	Mühazirə	Seminar	Tarix
	Mühazirə mövzuları	Saat	Saat	
1	Mövzu: Mülki müdafiənin yaranma tarixi, vəzifələri, təşkilatı və ona rəhbərlik. Fövqəladə hallar və onların təsnifatı. Kütləvi qırğın silahları.	2	2	

	<p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mülki müdafiənin yaranma tarixi.Mülki müdafiənin vəzifələri. 2.Mülki müdafiənin təşkil prinsipləri və ona rəhbərlik. 3.Fövqəladə halların miqyasına görə növləri. Sülh mənşəli fəvqəladə hallar. 4.Təbii xarakterli fəvqəladə hallar. Texnogen xarakterli fəvqəladə hallar. 5.Hərbi mənşəli fəvqəladə hallar. 6.Kütləvi qırğın silahlarının növləri. 7.Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı. 8. Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri. Zəhərləyici maddələrin toksikoloji cədvəli. 9.Bioloji silahın zədələyici təsiri. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.. 10.Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması. Əhalinin sanitariya təmizlənməsi. 			
2	<p>Mövzu: Əhalinin mühafizəsinin əsas prinsipləri və üsulları. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydaları.Fərdi mühafizə vasitələri və əhalinin köçürülməsi.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Mühafizənin əsas prinsipləri. Fəvqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsiplər. 2.Qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər. 3.Xilasetmə zamanı görülən işlər və bu işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları. 4.Kollektiv mühafizə qurğularının təyinatı. 5.Sığınacaqların konstruksiyası. 6.Radiasiya əleyhinə daldanacaqların konstruksiyası. Sadə daldanacaqların konstruksiyası. 7.Fərdi mühafizə vasitələrinin növləri. 8.Tənəffüs üzvlərinin mühafizə vasitələri. Dəri səthinin mühafizə vasitələri. 9.Köçürmə tədbirləri və onun mahiyyəti. 10.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkil. Köçürmənin üsulları. 	2	2	
3	<p>Mövzu: Mülki müdafiə qüvvələrinin təyinatı və mülki müdafiə dəstələrinin fəaliyyəti. Fəvqəladə hallar zamanı ilk tibbi yardım.</p> <p>Plan:</p>	1	1	

	1.Mülki müdafiə qüvvələrinin təyinatı. Mülki müdafiə dəstələrinin növləri. 2.Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması. 3.Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrinin fəaliyyəti. 4.İlk tibbi yardımın növləri. Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım. 5.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım. 6.Sınıq, çıxma və əzilmə zamanı ilk tibbi yardım. 7.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım. 8.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım. 9.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrinin növləri. 10. İlk tibbi dəsti (aptekçə)			
	Cəmi	10		

XI.Fənn üzrə tələblər və tapşırıqlar: Ehtimal olunan fəlakət barədə əhəlinin xəbərdarlıq edilməsinin təşkilini , əhəlinin fəvqəladə hallarda mübarizəyə və mühafizəyə hazırlanmasını, FH nəticələrinin aradan qaldırılması işlərinin təşkilini, qəza-xilasetmə tədbirlərinin həyata keçirməyini

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri.

FTN 1 Fəvqəladə hadisələrin (FN) təsnifatı, onların xarakteristikası, mülki müdafiənin yaranma tarixi və onun FN –də rolu və vəzifələrini öyrənmək. Mülki müdafiə ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin Qərarları və normativ-hüquqi bazanı bilmək.

FTN 2 Sülh və müharibə dövrlərində mülki müdafiənin rolunu və vəzifələrini bilmək. Texnogen FH-da hadisələrin qarşısının alınması yolları, bakterioloji, kimyəvi və radiasiya şəraitində əhəlinin davranış qaydalarını, mahiyyətini bilmək. Karantin, Observasiya şəraitində, sanitariya təmizliyi, ərazinin dezinfeksiyası, kimyəvi zəhərlənmə ocaqlarında deqazasiya, radiasiya şəraitində isə deqazasiya isə dezaktivasiya üsulları bilmək.

FTN 3 Fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Dövlət sisteminin rolu və vəzifələrini bilmək. Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin yaradılmasını öyrənmək.

FTN 4 Fəvqəladə hallar zamanı əhəlinin mühafizəsinin təşkilini həyata keçirmək. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. FH-lar zamanı əhəlinin əhəlinin köçürülməsini bacarmaq və onu həyata keçirmək.

FTN 5 Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması qaydalarını bilmək. Radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat cihazlarını işlətməyi bacarmaq.

FTN 6 Mülki müdafiə tədbirlərinin planlaşdırılması və həyata keçirilməsini bacarmaq. Qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işləri həyata keçirmək. FH-lər

zamanı dağıntı ərazisində ilk tibbi yardım aparmağı bacarmaq.

XIII. Kolloqviyum sualları.

1. Mülki müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik.
2. Fövqəladə halların miqyasına görə növləri. Sülh mənşəli fəvqəladə hallar.
3. Təbii xarakterli fəvqəladə hallar. Texnogen xarakterli fəvqəladə hallar.
4. Radiasiya əleyhinə daldanacaqların konstruksiyası. Sadə daldanacaqların konstruksiyası.
5. Bioloji silahın zədələyici təsiri. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.
6. Kollektiv mühafizə qurğularının təyinatı.
7. Sığınacaqların konstruksiyası.
8. Radiasiya əleyhinə daldanacaqların konstruksiyası. Sadə daldanacaqların konstruksiyası.
9. Fərdi mühafizə vasitələrinin növləri.
10. Köçürmə tədbirləri və onun mahiyyəti.

XIV. Tələbələrə fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi

XV. İmtahan mövzuları üzrə açıqlama (İmtahan sualları)

I-Blok

1. Mülki müdafiənin yaranma tarixi. Mülki müdafiənin vəzifələri.
2. Mülki müdafiənin təşkili prinsipləri və ona rəhbərlik.
3. Fövqəladə halların miqyasına görə növləri. Sülh mənşəli fəvqəladə hallar.
4. Təbii xarakterli fəvqəladə hallar. Texnogen xarakterli fəvqəladə hallar.
5. Hərbi mənşəli fəvqəladə hallar.

II-Blok

6. Kütləvi qırğın silahlarının növləri.
7. Nüvə silahının zədələyici amilləri və nüvə zədələnmə ocağı.
8. Kimyəvi silahın zədələyici təsiri və ən vacib xüsusiyyətləri. Zəhərleyici maddələrin toksikoloji cədvəli.
9. Bioloji silahın zədələyici təsiri. Bioloji zədələnmə ocağının nəticələrinin aradan qaldırılması.
10. Zəhərlənmələrin nəticələrinin aradan qaldırılması. Əhalinin sanitariya təmizlənməsi.
11. Mühafizənin əsas prinsipləri. Fəvqəladə hadisənin nəticələrini aradan qaldırmaqdan ötrü istinad olunan prinsiplər.
12. Qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər.

III-Blok

13. Xilasetmə zamanı görülən işlər və bu işlər zamanı təhlükəsizlik qaydaları.
14. Kollektiv mühafizə qurğularının təyinatı.
15. Sığınacaqların konstruksiyası.
16. Radiasiya əleyhinə daldanacaqların konstruksiyası. Sadə daldanacaqların konstruksiyası.
17. Fərdi mühafizə vasitələrinin növləri.
18. Tənəffüs üzvlərinin mühafizə vasitələri. Dəri səthinin mühafizə vasitələri.

IV-Blok

- 19.Köçürmə tədbirləri və onun mahiyyəti.
- 20.Köçürmənin planlaşdırılması və təşkili. Köçürmənin üsulları.
- 21.Mülki müdafiə qüvvələrinin təyinatı. Mülki müdafiə dəstələrinin növləri.
- 22.Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin yaradılması.
- 23.Mülki müdafiə xidmət növləri və xidmət dəstələrinin fəaliyyəti.

V-Blok

- 24.İlk tibbi yardımın növləri. Qanaxmalar zamanı ilk tibbi yardım.
- 25.Yara və yanıq zamanı ilk tibbi yardım.
- 26.Sınıq, çıxma və ezilmə zamanı ilk tibbi yardım.
- 27.Zəhərlənmələr zamanı ilk tibbi yardım.
- 28.Boğulma zamanı ilk tibbi yardım.
- 29.Fərdi tibbi mühafizə vasitələrinin növləri.
30. İlk tibbi dəsti (aptekaçə)

Sillabus tədris planı və fənn proqramı əsasında hazırlanmışdır.

Texnologiya və texniki elmlər" kafedrasının 07 yanvar 2026-cı il tarixli iclasında (protokol № 05) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:  dos. S.Q.İsmayılov

Kafedra müdiri :  dos. R.F.Əliyev